

1. Obiekt

KAPLICA CMENTARNA RODZINY MARYLSKICH

2. Czas powstania

k. XVIII/pocz. XIX w. i 1857 r.

3. Miejscowość

BRWINÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

ul. Powstańców Warszawy 17

K.W. [redacted]

nr hipoteczny

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

mazowieckie

województwo

gmina Brwinów, pow. Pruszków

6. Poprzednie nazwy miejscowości

BRWINOWO, BRWYNOWO

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

st. warszawskie

województwo

Pruszków

powiat

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym.-Kat. w Brwinowie
ul. Biskupicka 2
Diecezja Warszawska

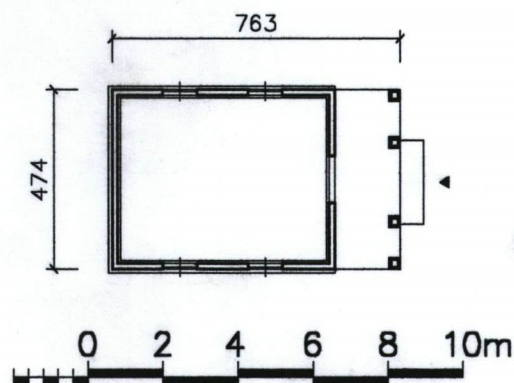
9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

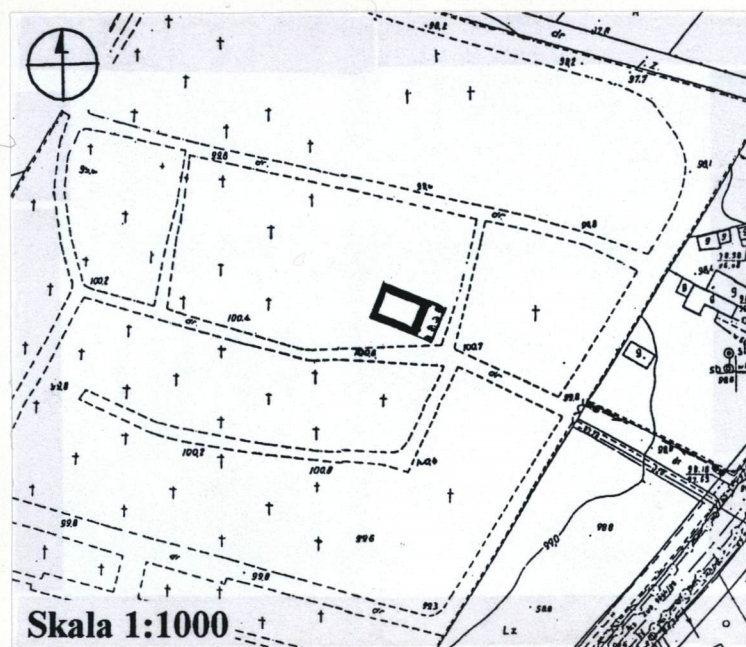
Nr A 1333 z 14.12.1988 r.

+ cmentarz + ogrodzenie

RZUT PRZYZIEMIA Skala 1:200

h = 7,30m

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Budynek drewnianej kaplicy, zbudowany został według tradycji na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XVIII w. Początkowo pełnił funkcję kaplicy dworskiej rodziny Marylskich w ich majątku w Książenicach pod Grodziskiem Mazowieckim. Zakładając, że budynek powstał od razu w istniejącej do dzisiaj formie i stylistyce klasycystycznej, bardziej prawdopodobne wydaje się przesunięcie czasu budowy kaplicy na przełom XVIII i XIX w. bądź początek XIX w.

W 1857 r. z inicjatywy ówczesnego dziedzica Książenic Eustachego Marylskiego, budynek kaplicy przeniesiony został na teren cmentarza parafialnego w Brwinowie (powstałego na obecnym miejscu w 1819 r.) jako kaplica grobowa rodziny Marylskich. Budynek postawiony został na grobie ojca Eustachego Marylskiego – Piotra Marylskiego, oficera Wojska polskiego z okresu insurekcji kościuszkowskiej i Radcy Stanu Królestwa Kongresowego, zmarłego w 1929 r. Fakt ten upamiętniła tablica fundacyjna wykonana z piaskowca, zawieszona w szczycie frontowym nad podcieniem. Płyta nagrobna Piotra Marylskiego została wmurowana pod podcieniem kaplicy. Być może podczas przenosin na cmentarz brwinowski, kaplicy nadane zostały cechy stylowe modnego wówczas klasycyzmu. W tym wypadku możliwa by była teza o powstaniu kaplicy jeszcze w 2 poł. XVIII w. i jej przebudowa w poł. XIX w. podczas przenosin do Brwinowa.

W niezmienniej formie budynek przetrwał do czasów współczesnych, pełniąc i obecnie funkcję mauzoleum rodziny Marylskich.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA – budynek kaplicy usytuowany w północno – wschodniej części miasta, w centralnej części cmentarza parafialnego przy ul. Powstańców Warszawy. Nieorientowany, elewacją frontową zwrócony ku południowemu – wschodowi. Usytuowany wśród starodrzewu na osi głównej alei prowadzącej od bramy wejściowej.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany – fundamenty i podmurówka – murowane z cegły klinkierowej, nowe; ściany zewnętrzne – drewniane, wzniesione w konstrukcji zrębowej, szalowanej z zewnątrz deskami w układzie pionowym z olistwowaniem.

Sklepienia, stropy – nad kryptą sklepienie murowane. Strop budynku drewniany, belki stropowe stanowią integralną część więźarów więzby dachowej. Sufit stanowią deski przymocowane bezpośrednio do belek, na styk w układzie podłużnym.

Więźba – drewniana, konstrukcja krokwiowa.

Pokrycie dachu – papa bitumiczna na deskowaniu, obróbki z blachy stalowej.

Posadzki, podłogi – wylewka cementowa nad pomieszczeniem krypty. Podłoga malowana w układzie czarno – białej szachownicy.

Schody – brak.

Otworki – okna – drewniane; w elewacjach bocznych 4 okna pojedyncze, prostokątne zwieńczone półkoliście z podziałem w układzie wachlarzowym, dwuskrzydłowe z drewnianymi okiennicami. Okna w drewnianych obramieniach, w oknach kraty. W elewacji frontowej pod podcieniem nad drzwiami wejściowymi okno drewniane, półkoliste z podziałem wachlarzowym i kolorowymi szybami, w szczycie okno drewniane w kształcie wolego oka (pierwotnie półkoliste). Drzwi – zewnętrzne, wejściowe – drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo – płycinowe, płyciny pełne z dekoracyjnym motywem wykonanym z listewek.

RZUT – budynek na rzucie prostokąta o wymiarach 763 x 474 cm, wewnątrz jednoprzestrzenne. Od frontu podcień oparty na czterech słupach, wysunięty na 172 cm.

BRYŁA – budynek jednokondygnacyjny z komorą grobową pod budynkiem, o prostopadłościenną bryłę nakrytą dachem dwuspadowym. Od frontu podcień na całą szerokość budynku, wsparty na czterech słupach. W kalenicy dachu od frontu niewielka, ażurowa sygnaturka zwieńczona krzyżem.

ELEWACJE

Elewacja frontowa (wschodnia) – na pierwszym planie cztery słupy podcienia, o przekroju kwadratowym i stylistyce klasycystycznej (imitacja stylu doryckiego), kanelowane z bazą i kapitelem. Słupy wspierają trójkątny szczyt oparty na profilowanym gzymsie i okapiku. W szczycie centralnie okno w kształcie wolego oka, pod nim piaskowcowa płyta fundacyjna Marylskich z 1858 r. Szczyt deskowy, deski ułożone na nakładkę. Pod podcieniem centralnie dwuskrzydłowe drzwi wejściowe w obramieniu, nad nimi półkoliste okno o podziale wachlarzowym. Pierwotnie w północnej części podcienia płyta nagrobna z piaskowca Piotra Marylskiego z 1829 r. (obecnie w konserwacji).

Elewacja tylna (zachodnia) – prosta, bez otworów. Nad partią podmurówki i podwaliny szalunek zrębu z desek w układzie pionowym z olistwowaniem, oddzielony deską okapową. Ścianę wieńczy profilowany gzyms, nad nim trójkątny szczyt szalowany deskami w układzie pionowym na nakładkę.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
121 m ³	36 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) <p>W czasie funkcjonowania obiektu do pocz. I. 90-tych nie przeprowadzano zasadniczych prac konserwatorskich, poddając budynek jedynie bieżącym pracom remontowym.</p> <p>W latach 90-tych z inicjatywy Koła Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Brwinowie rozpoczęto systematyczne prace konserwatorskie zmierzające do restauracji obiektu. W ramach prac wykonano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nową podmurówkę, - wymieniono podwalinę od strony południowej, - wymieniono na nowe filary podcienia (1992 r.), - wykonano nowe okiennice, - zamurowano kryptę i zabezpieczono dach (1994 r.), - wymieniono zniszczone elementy gzymsu, belek stropowych i więźby, wykonano nowe pokrycie dachowe (1999 r.), - wykonano konserwację konstrukcji sygnaturki i pokryto ją blachą miedzianą (1999 r.), - wykonano konserwację płyty epitafijnej i fundacyjnej z piaskowca. 		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <ol style="list-style-type: none"> 1. Fundamenty i podmurówka – stan zachowania dobry. 2. Ściany zewnętrzne – stan zachowania zadowalający. 3. Ściany wewnętrzne – brak. 4. Sklepienia, stropy – dobry. 5. Konstrukcja dachu – dobry. 6. Pokrycie dachu – dobry. 7. Wyposażenie, instalacje – dobry. 	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ol style="list-style-type: none"> 1. Dokończyć rozpoczęte prace konserwatorskie przy ścianach, szalunku i oknach budynku. 2. Wykonać nowe pokrycie dachu z gontu, blachy lub dachówki. 3. Wykonać prace konserwatorskie wnętrza i wyposażenia. 4. Na nowo wmontować płytę epitafijną Marylskich. 5. Dokończyć obróbki blacharskie i zamontować rynny i rury spustowe. 			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst Maciej Warchoł, XI 2001 r. *Warchoł*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Maciej Warchoł, XI 2001 r. *Warchoł*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Maciej Warchoł, XI 2001 r. *Warchoł*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów Archiwum własne

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

1. Brwinów – album, wyd. TPB, 1995.
2. Gajewska Z., *Z dziejów Brwinowskiego cmentarza*, [w:] ABC, nr 21, 1996, s. 6-7.
3. K. Z. Sz. w P., T. X, *Dawne Województwo Warszawskie*, Z. 17, Powiat Pruszkowski, 1970, s. 9-10.
4. *Przegląd dokumentacji zabytków*, z. 2, 1990.
5. Swat T., *Opinia mykologiczna dotycząca stanu zachowania zabytkowej kaplicy rodziny Marylskich na cmentarzu parafialnym w Brwinowie*, 1989.
6. Szałygin J., Wiśniewski J. A., *Materiały do katalogu drewnianego budownictwa sakralnego na Mazowszu*, [w:] Mazowsze, nr 3, 1994, s. 16-17.
7. Żmigrodzki W., *Zabytkowy cmentarz w Brwinowie*, wyd. TPB, 1981.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki szt. 3.

1. Miejscowość.....Brwinów.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Brwinów.....	KAPLICA CMENTARNA MARYLSKICH	c.d. poz. 13 – OPIS; ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

c.d. poz. 13 – OPIS:

Elewacje boczne (północna i południowa) – analogiczne. Nad partią podmurówki i podwaliny szalunek zrębu z desek w układzie pionowym z olistwowaniem oddzielony deską okapową. w ścianie dwa okna w szerokich, drewnianych obramieniach i z drewnianymi okiennicami. Ścianę wieńczy profilowany gzyms, nad nim połąć dachu, w kalenicy sygnaturka.

WNĘTRZE – nieszalowane z widocznym układem belek konstrukcji ścian. Na tylnej ścianie pseudoklasycystyczny ołtarzyk z poł. XIX w. Na ścianach epitafia członków rodziny Marylskich. W chwili obecnej w związku z prowadzonym remontem budynku część wyposażenia ruchomego zostało zdemontowane zabezpieczone poprzez przeniesienie na teren plebani w Brwinowie.

WYPOSAŻENIE – pseudoklasycystyczny ołtarz a połowy XIX w., cztery obrazy świętych ewangelistów, epitafia rodziny Marylskich. Cenniejsze wyposażenie objęte oddzielnymi opracowaniami kart ewidencyjnych zabytków ruchomych.

INSTALACJE – elektryczna.

2. Widok od południowego - wschodu

3. Elewacja północna

Wkładkę założył.....Maciej Warchoń, XI.2001 r.....

Miejsce przechowywania negatywów:Archiwum własne.....

4. Widok podmurówki i podwaliny w elewacji północnej

5. Widok sygnaturki

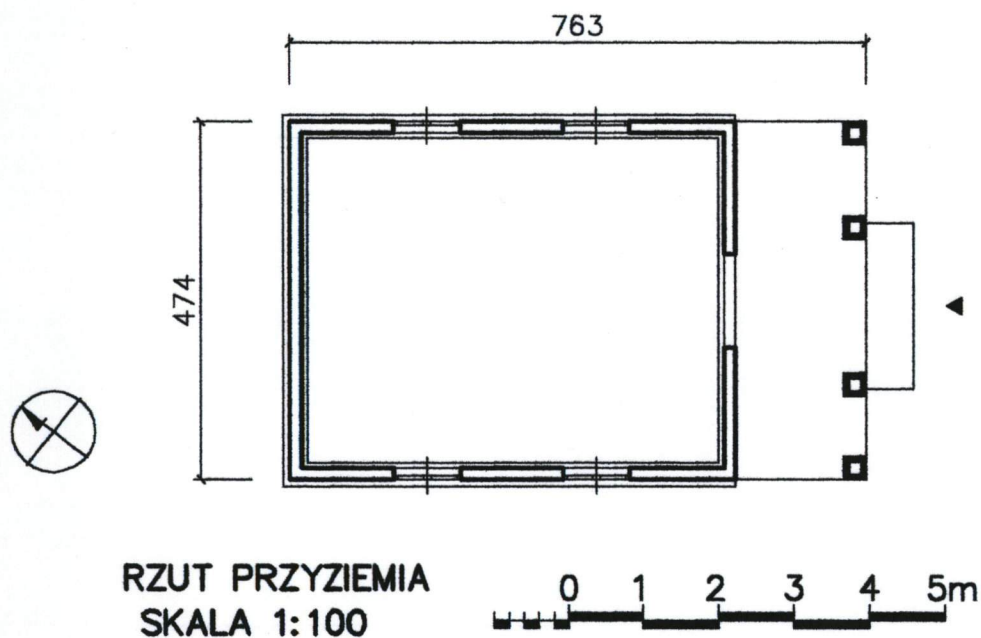

6. Gzyms wieńczący

7. Szczyt elewacji frontowej

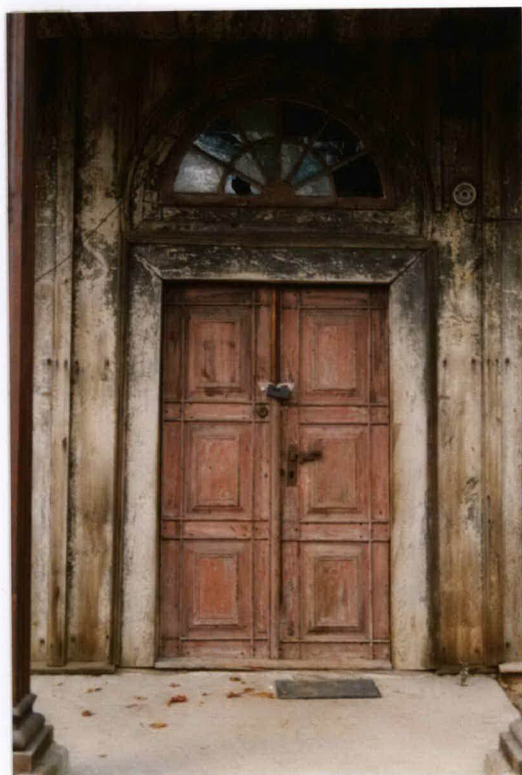
1. Miejscowość.....Brwinów.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Brwinów.....	KAPLICA CMENTARNA MARYLSKICH	PLAN, ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

8. Podcień elewacji frontowej

Wkładkę założył.....Maciej Warchoł, XI.2001 r.....

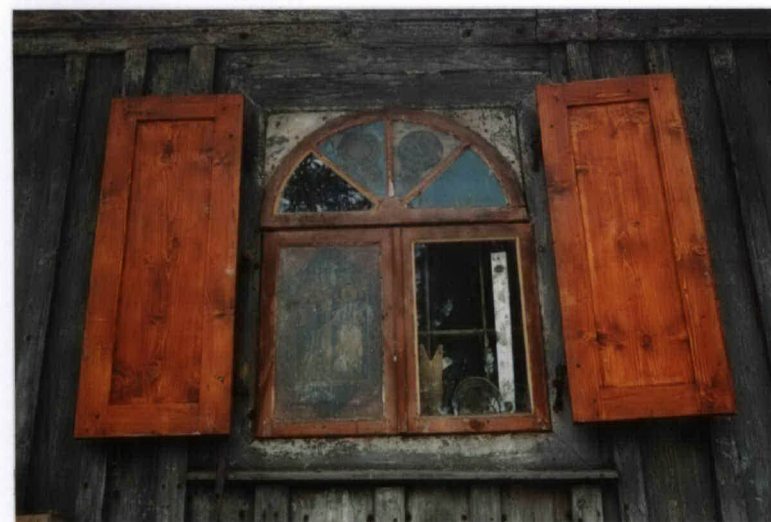
Miejsce przechowywania negatywów:Archiwum własne.....

9. Drzwi wejściowe

10. Okiennice w elewacji południowej

11. Okno w elewacji północnej

1. Miejscowość.....Brwinów.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....Brwinów.....	KAPLICA CMENTARNA MARYLSKICH	ZDJĘCIA
3. Województwo.....mazowieckie.....		

12. Widok więźby dachowej

13. Elewacja tylna

Wkładkę założył.....Maciej Warchoł, XI.2001 r.....

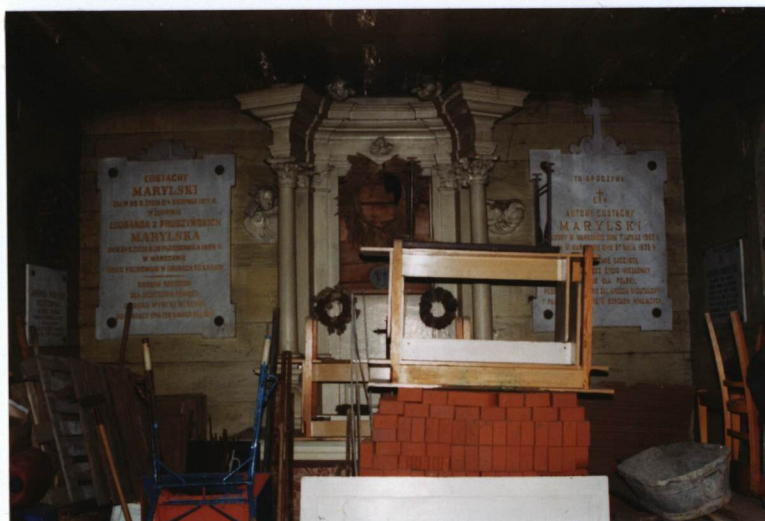
Miejsce przechowywania negatywów:Archiwum własne.....

14. Widok części południowej wnętrza

15. Widok części północnej wnętrza

16. Wnętrze i ściana zachodnia z ołtarzykiem

17. Widok okna od środka